

Jaardocument CIO

INTERKERKELIJK CONTACT IN OVERHEIDSZAKEN

Interkerkelijk Contact in Overheidszaken

Jaardocument CIO

Het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken in 2016. De mensen, de activiteiten, de inhoudelijke dossiers. Daarvan beoogt dit document een overzicht te geven. Een jaardocument zoals al in geen decennium is opgemaakt. Voorheen had het CIO het gebruik om dat wel te doen. Het Moderamen heeft besloten een verkort document dienstig te vinden voor terugkoppeling aan leden en andere betrokkenen bij het CIO. Een jaardocument ziet terug. In de inleiding wil ik op enkele bijzonderheden in persoonlijke sfeer en in institutionele sfeer inzoomen.

Persoonlijke sfeer

Bijzonder is dat aan het eind van 2016 het voorzitterschap van de heer Wim Deetman tot een eind kwam. Wim Deetman was een betrokken voorzitter. Hij voelde de verantwoordelijkheid voor het juist behartigen van de belangen van de kerkgenootschappen in een samenleving die de kerk niet altijd meer ziet in de veelzijdigheid die zij heeft. Kerken doen aan filantropie, maar zijn geen filantropische organisatie. Kerken doen aan vrijwilligersbeleid, maar zijn meer dan een vrijwilligersorganisatie. Kerken doen aan zorg voor vluchtelingen, maar zijn niet als vluchtelingenwerk. Kerken zijn kerken. In hun veelzijdigheid en veelkleurigheid gevormd door traditie proberen zij zich aan te passen aan deze tijd. Om zichzelf te kunnen blijven: beleven van het geloof en tevens dienstbaar te zijn aan de samenleving.

Wim Deetman heeft een grote bijdrage geleverd aan het juist verstaan van elkaar: de kerken de overheid en de overheid de kerken. Door coalities met andere organisaties, door persoonlijke interventies op inhoud en door gesprekken van mens tot mens. Wij zullen hem als voorzitter, als strateeg en

als mens missen in ons samenwerkingsverband. De heer Deetman wordt per 1 januari 2017 opgevolgd door de heer Jaap Smit, die tevens actief is als Commissaris van de Koning van de provincie Zuid-Holland.

Ook hebben we in 2016 afscheid genomen van ds. Arjan Plaisier. Als Scriba van de PKN was Arjan Plaisier lid van het Moderamen van het CIO. Arjan Plaisier was er altijd. Leverde steeds precieze en wel overwogen bestuurlijke bijdragen op de vele onderwerpen waarmee het CIO zich bezighield. Zo heeft ds. Plaisier zich in het laatste jaar van zijn lidmaatschap van het Moderamen een voortrekker in de visievorming ten aanzien van het immigratie- en integratievraagstuk en de rol van de kerkgenootschappen hierbij. Hij zette zich in om al vanaf de eerste opvang aandacht te hebben voor integratie en diversiteit en sprak ook actief partijen als COA en IND aan op de wijze dat naar zijn idee medemenselijkheid voorop zou moeten staan. Uiteindelijk heeft hij hiermee aan de basis gestaan van de huidige samenwerking tussen CIO, COA en OJCM.

Institutionele ontwikkelingen

In institutionele sfeer is er een stap gezet in 2016: er is een werkstichting CIO ANBI opgericht. Een burgerlijke rechtspersoon om de belangen te behartigen van de aangesloten lid-kerken. De bedoeling is om de stichting dichtbij het CIO te houden. De tegenwoordige tijd verlangt een aan het samenwerkingsverband verbonden rechtspersoon in verband met rechtsgevolgen, toezicht en validatie. In 2017 wordt er verder gewerkt aan de vormgeving van de stichting.

Inhoudelijk is er aan veel dossiers gewerkt. Maatschappelijke ontwikkelingen hebben geleid tot betrokkenheid van de kerken op veel beleidsterreinen: van immigratie en vluchtelingen tot vrijwilligersbeleid en de gratis VOG, de structurele bekostiging van GVO/HVO, geestelijke verzorging bij de politie en veiligheid in kerkgebouwen. Soms werden we geconfronteerd met beleidstrajecten en wetwijzigingen die snelle, intensieve uitleg of belangenbehartiging vroegen. Zo was er onder andere de Zondagswet, de intrekking van de doorgifte van persoonsgegevens aan de Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie en de aankondiging van het instellen van een UBO-register. Hiertoe zijn de contacten met de politiek en media ingezet als ze dienstig waren aan de behartiging. Het CIO heeft ook geconstateerd dat in toenemende mate de belan-

genbehartiging vanuit het samenwerkingsverband van belang is om effectief te zijn.

Deze collectieve belangenbehartiging gebeurt soms publiek, maar veel vaker diplomatiek. Die behartiging gebeurt via de politieke lijnen, maar ook bestuurlijk en ambtelijk bij diverse ministeries. Ook hebben we in aan de inhoud dienstige coalities samengewerkt met niet kerkelijke organisaties: binnen het SBF met de goede doelen en vermogensfondsen, met organisaties in het maatschappelijk middenveld als NOV, NOC*NSF, VNO*NCW, ACP, alsook met samenwerkingsverbanden als OJCM en CMO. Ten slotte is er in 2016 ook een nieuwe website gelanceerd.

2016 was een dynamisch jaar. Hetgeen heeft geleid tot de keuze van versterking van het CIO secretariaat, omdat het de verwachting is dat het niet rustiger gaat worden. We zien uit naar een bewogen 2017.

Secretaris

Mr. drs.
Daniëlle P.J.
Woestenberg
MA MA

De Bedoeling

In de dynamiek van alledag en de veelheid van onderwerpen helpt het soms om stil te staan bij de vraag wat nu eigenlijk de bedoeling was van de samenwerking. Vandaar artikel II uit de regelen van het CIO:

II Het Contact heeft ten doel:

- a. de gemeenschappelijke bespreking, behandeling of afdoening door de participerende Kerken van op het terrein van Kerk en Overheid gelegen zaken, die daartoe hetzij door een of meer Kerken worden ingebracht; hetzij door het Contact eigener beweging ter hand worden genomen; hetzij door de Overheid bij het Contact aanhangig worden gemaakt en daar ter gemeenschappelijke behandeling worden aanvaard.
- b. de gemeenschappelijke verzorging - door middel van commissies van het Contact - van daartoe aangewezen taken of belangen, waarbij er met name commissies zijn
 - 1 voor de geestelijke verzorging in de inrichtingen van het Ministerie van Justitie (CIO-J);
 - 2 voor de geestelijke verzorging binnen de krijgsmacht (CIO-M);
 - 3 voor de geestelijke verzorging in de gezondheidszorg (CIO-G);
 - 4 voor alle regelgeving die betrekking heeft op hetgeen gebeurt in of met de kerkelijke gebouwen (CIO-K);
 - 5 voor het godsdienstonderwijs op de openbare basisscholen (CIO-O).

DE IN HET CIO DEELNEMENDE KERKGENOOTSCHAPPEN

Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland

Protestantse Kerk in Nederland

Remonstrantse Broederschap

Algemene Doopsgezinde Sociëteit

Christelijke Gereformeerde Kerken

Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten

Nederlands Gereformeerde Kerken

Gereformeerde Gemeenten

Oud-Katholieke Kerk van Nederland

Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap

Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom

Portugees-Israëlitische Gemeente

Leger des Heils

Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB

Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland

Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland

Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt)

Evangelische Broedergemeente

De Kerk van de Zevende-dags Adventisten

Molukse Evangelische Kerk

Orthodoxe Kerk in Nederland – vertegenwoordiging van de Orthodoxe Bisschoppenconferentie van de Benelux

Koptisch-Orthodoxe Kerk

Alliantie van Baptisten en CAMA Gemeenten (ABC Gemeenten)

Hersteld Hervormde Kerk

Rafaël Nederland

Anglicaanse Kerk

Voortgezette Gereformeerde Kerk in Nederland

Syrisch-Orthodoxe Kerk in Nederland

Gereformeerde Gemeenten in Nederland

Kerk van de Nazarener in Nederland

Het Apostolisch Genootschap

Leden plenaire vergadering van het CIO

Drs. W.J. Deetman
ds. W. Altink
mr. V.J.M. van Arkel MSc.
de heer G. Aslan RT
mr. J.C.G.M. Bakker
de heer A.E. Barsi
mr. J. de Beij
ds. K.J. Bijleveld
mr. M.M. den Boer
dhr. A. Boerrigter
dhr. P. Brouwer
mw. L.M. Delwel-Schiphorst
de heer H. Feenstra
mr. H.J.R. Fijn
de heer A. Fokker
de heer D. Glaudemans
prof. mr. J.J. Hallebeek
de heer A. van der Heiden
ds. C.A. den Hertogh
mr. M.H. van Hoogstraten
mw. ds. W. Houweling
mevrouw mr. E. Ilik
de heer P. de Jong
de heer J.M. van der Kamp
de heer N. Khalil
mw. W.W. Koek-Faber
mevrouw drs. A.E.H. van der Kolk
de heer J. Koornberg
de heer M. Kroonenberg
mw. mr. drs. D.P.J. Woestenberg Ma Ma
de heer E. van Middelkoop
De heer A.A.I.M. Mikkers
mr. J.W.A. Nieuwenhuijsen
de heer B. Noteboom
prof. mr. T.J. van der Ploeg
de heer R. Querido
de heer D. Renger
dr. R. de Reuver
Revd. A. Robinson-Muller
ds. L.W.Ch. Ruijgrok
mw. drs. R. Sleetbos
ds. W. Smouter
mr. drs. A.A. Snijders
mevrouw S. Sordam
Mw. drs. H. Tjalma-den Oudsten
ds. W. Verdonk
de heer R.E. Vis

de heer J.M. Visser
de heer E. van Voorden
de heer L.H.J. Westerop
prof. dr. J. van Westrhenen
mr. J.L.W.M. Zuijdwijk

Onafhankelijk voorzitter
Kerk van de Zevende-Dags Adventisten
Christelijke Gereformeerde Kerken
Syrisch-Orthodoxe Kerk in Nederland
Rooms-Katholiek Kerkgenootschap
Koptisch-Orthodoxe Kerk
Anglicaanse Kerk
voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland
Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland
Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland
Kerk van de Nazerener in Nederland
Het Apostolisch Genootschap
Protestantse Kerk in Nederland
Leger des Heils
Gereformeerde Gemeenten in Nederland
ABC-Gemeenten
Oud-Katholieke Kerk van Nederland
Rafaël Nederland
Christelijke Gereformeerde Kerken
Algemene Doopsgezinde Sociëteit
Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB
Syrisch-Orthodoxe Kerk in Nederland
Kerk van de Nazarener in Nederland
Orthodoxe Kerk in Nederland
Koptisch-Orthodoxe Kerk
Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB
Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt)
Bond van Vrije Evangelische Gemeenten
Het Apostolisch Genootschap
Rooms-Katholieke Kerk / secretaris
Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt)
Remonstrantse Broederschap
Remonstrantse Broederschap
Hersteld Hervormde Kerk
Protestantse Kerk in Nederland
Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom
Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten
Protestantse Kerk in Nederland
Anglicaanse Kerk
Hersteld Hervormde Kerk
Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten
Nederlands Gereformeerde Kerken
Oud-Katholieke Kerk van Nederland
Evangelische Broedergemeente
Nederlands Gereformeerde Kerken
Bond van Vrije Evangelische Gemeenten
Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap /
Portugees-Israëlitische Gemeente
Gereformeerde Gemeenten in Nederland
Gereformeerde Gemeenten
Rafaël Nederland
Kerk van de Zevende-Dags Adventisten
Rooms-Katholiek Kerkgenootschap

Het Moderamen van het CIO is vergelijkbaar met een dagelijks bestuur

Leden Moderamen van het CIO

Drs. W.J. Deetman

mr. J.C.G.M. Bakker

mw. mr. drs. D.P.J. Woestenberg Ma Ma

de heer E. van Middelkoop

prof. mr. T.J. van der Ploeg

dr. R. de Reuver

de heer R.E. Vis

de heer E. van Voorden

Onafhankelijk voorzitter

Rooms-Katholiek Kerkgenootschap

Rooms-Katholieke Kerk / secretaris

Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt)

Protestantse Kerk in Nederland

Protestantse Kerk in Nederland

Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap /

Portugees-Israëlitische Gemeente

Gereformeerde Gemeenten

Bijeenkomsten CIO

Interne overleggen

Het CIO heeft een jarenlange gewoonte van plenaire en moderamenvergaderingen. In tegenstelling tot voorgaande jaren is de frequentie van de vergaderingen opgeschroefd voor wat betreft de moderamen. Zij komen nu zesmaal per jaar bijeen. Bij vier van deze vergaderingen zijn de voorzitters van de commissies uitgenodigd om toe te lichten waar zij zich mee bezighouden. In 2016 vonden de vergadering plaats op de volgende momenten en locaties:

- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 22 januari 2016, 10.00 uur
- **Plenaire vergadering van het CIO**
op vrijdag 26 februari 2016, 10.30 uur,
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 11 maart 2016,
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 20 mei 2016, 10.00 uur,
- **Plenaire vergadering van het CIO**
op vrijdag 10 juni 2016,
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 8 juli 2016,
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 30 september 2016,
- **Plenaire vergadering van het CIO**
op vrijdag 14 oktober 2016,
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 11 november 2016,
- **Plenaire vergadering van het CIO**
op vrijdag 16 december 2016

Naast de moderamenvergaderingen en de plenaire vergaderingen zijn er drie expertmeetings georganiseerd. Twee ten behoeve van de ANBI-systematiek en een derde in december in samenwerking met de NCTV over Veiligheid in en rond de kerk.

In 2016 vonden de plenair vergaderingen en de expertmeetings plaats in het Landelijk Diensten-centrum van de Protestantse Kerk in Nederland, Joseph Haydnlaan 2a te Utrecht.

De Moderamenvergaderingen werden gehouden bij het Secretariaat R.-K. Kerkgenootschap, Adriaen van Ostadelaan 140 te Utrecht.

Kerk en veiligheid. Factsheet wat te doen?

Beleg veiligheid organisatorisch

- Maak iemand verantwoordelijk voor veiligheid binnen het bestuur van uw kerk. Op die manier blijft veiligheid onder de aandacht.
- Maak een heldere rol- en taakverdeling.
- Maak een sleutelplan voor de (kerk)gebouwen.
- Eventueel kunnen gemeenteleden die werkzaam zijn bij politie, beveiligingsorganisatie etc. hierbij helpen.

Maak een risico-inventarisatie van gebouw en omgeving

- Maak zelf/of laat een inventarisatie maken aan de hand van scenario's (verward persoon, aanslag, bedreigingen etc.) van wat de kerk (gebouwen en gemeenschap) kan bedreigen.
- Ga vervolgens na wat dit betekent voor het kerkgebouw of mensen en waar de zwakke plekken zitten.
- Neem eventueel maatregelen (gebouw- organisatorische veiligheid, elektronische hulpmiddelen) om veiligheidsrisico's te verkleinen. Ook de omgeving van het gebouw speelt een grote rol bij gelegenheidsdaders (van bijvoorbeeld vandalisme).
- Betrek relevante partners bij het proces (burgerlijke gemeente, politie). Laat hen een advies geven over (voorgenomen) fysieke maatregelen.
- Herhaal dit proces eens in de zoveel tijd.

Contact met relevante partners

- Zoek contact met relevante partners en bespreek welke rol ieder heeft op het gebied van veiligheid. Hierbij valt te denken aan de burgerlijke gemeente, politie (wijkagent) en andere kerkelijke instellingen in de omgeving.
- Maak daarbij afspraken in welke gevallen er contact is. Dit kan bijvoorbeeld ook het delen van de evenementenkalender zijn.

Bereid voor op incidenten

- Maak een draaiboek voor eventuele incidenten in het kerkgebouw. Een heldere rol- en taakverdeling is essentieel. (ontruiming, communicatie doelwit nabij, lockdown aanslag elders)
- Kerkgebouw kan ook een ontmoetingsplek zijn na een aanslag elders.
- Zorg voor bereikbaarheidsnummers, ook buiten kantooruren.
- Zorg dat er (bestuurs)leden zijn die een EHBO/BHV-cursus hebben gevolgd.
- Maak een ontruimingsplan en beoefen deze.
- Bereid communicatieboodschappen voor, zowel voor interne als externe (met bv. andere religieuze gemeenschappen) communicatie.

Tijdens de dienst

- Een welkomstcomité voorafgaand diensten bij de ingang kan eventuele 'ongewenste' gasten herkennen en eventueel aanspreken.
- Zorg dat er duidelijkheid is over het deurbelied. Zijn deze gesloten? Of juist niet. Als de achterdeur open is, heeft een welkomstcomité minder nut.
- Verdachte situatie / incident tijdens de dienst, zie de factsheets op crisis.nl

Externe overleggen

Binnen het kabinet is er altijd één bewindspersoon verantwoordelijk voor het contact met de kerkgenootschappen. In beginsel is het de minister van Veiligheid en Justitie (in het kader van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het burgerlijk wetboek). Het CIO heeft in beginsel tweemaal per jaar een gesprek met deze bewindspersoon.

Een delegatie van het moderamen heeft op 7 juni een gesprek gehad met minister Van der Steur waar gesproken is over enkele inhoudelijke dossiers¹. Na dit bestuurlijke overleg is op deze dossiers verder gewerkt door de secretaris in samenwerking met de coördinator voor geloofsgenootschappen van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Zij heeft namens het ministerie relatie met de kerkgenootschappen in portefeuille.

Ook zijn er door het jaar heen door delegaties van leden van het moderamen en de secretaris van CIO-K, mr. Broekhuizen, diverse bestuurlijke en ambtelijke overleggen bijgewoond. Niet limitatief en volledig zijn er overleggen geweest met:

- **bestuurders van het COA**
i.v.m. integratie, geestelijke verzorging en de rol van de kerken bij noodopvang
- **medewerkers van de Politie**
over geestelijke verzorging bij de Politie
- **bij het directeuren overleg van het SBF**
i.v.m. de samenwerking in de filantropische sector
- **bij het ministerie van Financiën**
i.v.m. het UBO-register
- **bij het ministerie van Veiligheid en Justitie bij verschillende beleidsafdelingen**
in verband met de gratis VOG, E-herkenning, SILA en het wetsvoorstel Azmani
- **bij het ministerie van Binnenlandse Zaken**
i.v.m. SILA, Zondagsrust en digitalisering bij de overheid
- **bij diverse volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer**
i.v.m. de diverse politieke dossiers, initiatiefwetten, moties en amendementen.
- **bij het ANBI-team van de Belastingdienst**
i.v.m. de uitvoering van de ANBI-wetgeving en toezicht op convenant.
- **bij het ministerie van Financiën**
i.v.m. de evaluatie van de ANBI-regeling en implementatie van de 4^e Europese anti-witwas richtlijn.
- **bij het ministerie van Buitenlandse Zaken**
i.v.m. de aandacht voor vrijheid van Godsdienst

Daarnaast zijn er door de secretaris en voorzitter overleggen geweest met maatschappelijke organisaties zoals NOV, NOC*NSF, CNV, VNO*NCW, Humanistisch Verbond, Centraal Moslim Orgaan, Raad van Gereformeerde Kerken en Raad van Kerken, waarvan sommigen een structureel karakter hebben.

Ook de verschillende commissies hebben door het jaar heen diverse bijeenkomsten gehad. Deze zijn in dit jaardocument verder niet opgenomen.

Daniëlle Woostenberg luistert, zittend op de grond, tijdens het D66-congres naar de speech van partijleider Pechtold. beeld Dirk Hol

¹ E-herkenning, UBO-register in kader van vierde anti-witwasrichtlijn, Opt-in systeem voor verstrekking persoonsgegevens in kader van uitvoering motie BZK over SILA, Aandacht voor religie bij COA naar aanleiding van brief d.d. 17 maart 2016, Geestelijke verzorging bij de politie, Tewerkstellingsvergunning buitenlandse geestelijke dienaren, Afschaffing Wet op de Zondagsrust

- De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de uitvoering van de ANBI-regeling. Met de toenemende eisen met betrekking tot transparantie en validatie zijn er in dit kader meer werkzaamheden te verrichten. De kerkelijke wereld is pluri-form in governancestructuren. In overleg met de belastingdienst levert het CIO zelf een bijdrage aan het toezicht-op-toezicht, met in acht-neming van de wettelijke status van de kerken ex Boek 2 BW. Deze samenwerking is zowel dienstig aan de Belastingdienst als de kerkelijke wereld in het kader van het elkaar verstaan en begrijpen.
- De plenaire vergadering van het CIO heeft in juni 2016 ingestemd met de oprichting van een werk-stichting CIO-ANBI teneinde ook formeel het toe-zicht-op-toezicht nader vorm te geven. Hiertoe zijn statuten geschreven en de oprichting van de stichting is uiteindelijk gerealiseerd in november 2016. Deze werkstichting staat model voor toe-komstige werkstichtingen op andere beleidster-reinen, waarmee de inrichtingsvrijheid van de individuele kerkgenootschappen en de keuzevrij-heid om al dan niet deel te nemen aan overheids-regelingen (ANBI, VOG, etc.) wordt geborgd.
- Het CIO heeft geconstateerd dat haar positie ten opzichte van de overheid en ten opzichte van haar leden is veranderd. Zij is als een soort branche-organisatie de aangewezen partij om namens haar leden de gemeenschappelijke noemer te verwoorden naar de media, naar politiek en naar ministeries. In toenemende mate komt daar ook een publiek woordvoederschap bij. Gegeven de wens van adequaat professioneel woordvoerder-schap op de inhoudelijke dossiers heeft het CIO daartoe deze taak expliciet toegekend aan de secretaris van het Moderamen in afstemming met de voorzitter.
- In het verleden had het CIO twee secretarissen. In de afgelopen jaren is er omwille van de effi-ciëntie gewerkt met één secretaris. De politieke actualiteit en de uitvoerende taken op verschil-lende beleidsterreinen vragen nu om een struc-turele aanvulling van het CIO-secretariaat. Ook omdat het de verwachting is dat de komende tijd alleen nog maar meer uitgelegd zal moeten wor-den over kerk-staat verhoudingen en de politiek van de kerken in toenemende mate onder druk staat. Het CIO heeft een vacature uitgezet voor een beleidsmedewerker voor 16 uur. Deze komt te werken op het secretariaat van de Rooms Katho-lieke Kerk.
- De samenwerking met de Samenwerkende Bran-cheorganisaties Filantropie (hierna: "SBF") stond in 2015 ter discussie. Uiteindelijk heeft het CIO in 2016 expliciet afstand genomen van de bestaande structuur, hetgeen ertoe heeft geleid dat er in 2016 een overgangsjaar heeft plaatsgevonden: de Stich-ting Samenwerkende Brancheorganisaties Filan-tropie wordt omgevormd naar een platform SBF.

De beeldenstorm van D66

Editorial Board (Continued)

Om jou het publieke leven in ons land het liefst ontdoen van religie. In de partij lijkt echter een tegenbeweging op gang te komen. Maar er is nog veel huiswerk te doen, stelt Densille Woesterveld, jurist bij het Rooms-Katholieke Kerkencentrum.

Wie zijn wij samen goed bevallen. Het was een bijzonder moment. De eerste keer schafte ik een boek aan, een roman, die ik niet meer kon laten varen. Het was een boek dat me een wereld opende. Het was een boek dat me liet zien dat er nog zoveel was om te ontdekken. Het was een boek dat me liet zien dat er nog zoveel was om te ontdekken.

Waarom kanst controleren DNA evenso religieus?
 Het lijkt erop dat DNA religieus is voor zijn eigenaars. Vertegenwoordigers van deze partij zien mogelijk negatieve aspecten en proberen dat naar voren te brengen. Maar dat is niet terecht. Religie en levensbeschouwing hebben fundamenteel geen tegenstelling tot wetenschap. Het is juist wetenschap, vooral de natuurwetenschap, die de basis vormt van de religie. Het is juist de wetenschap die ons in staat stelt om te zien hoe de werkelijkheid is, en hoe we deze kunnen begrijpen. Het is juist de wetenschap die ons in staat stelt om te zien hoe de werkelijkheid is, en hoe we deze kunnen begrijpen. Het is juist de wetenschap die ons in staat stelt om te zien hoe de werkelijkheid is, en hoe we deze kunnen begrijpen.

[illegible]

Op de bijeenkomst die de D66-voorzitter Rutger en de voorzitter van de Tweede Kamer, Hans van den Baan, spraken de aanwezigen toe.

schwierigkeiten entstand.

de ontwikkeling van het systeem de bij-
zondere aandacht van een de commissie
te schenken. Hij wilde dat zijn doch-
ter niet zonder kennis bleef de liberale
opvattingen van de 19e eeuw te ver-
werpen. Hij wilde dat zijn dochter niet
alleen de liberale opvattingen van de 19e
eeuw verwerpen, maar ook de liberale
opvattingen van de 20e eeuw. Hij wilde
dat zijn dochter niet alleen de liberale
opvattingen van de 19e eeuw verwerpen,
maar ook de liberale opvattingen van de
20e eeuw. Hij wilde dat zijn dochter
niet alleen de liberale opvattingen van
de 19e eeuw verwerpen, maar ook de
liberale opvattingen van de 20e eeuw.

Wie liefen ook een schiedstuk toe aan een?

Wat dat is niet helemaal duidelijk, maar het is wel duidelijk dat de twee mannen een heel belangrijke rol spelen in de geschiedenis van de wereld. Het is een verhaal dat zich afspeelt in de tijd van de Tweede Wereldoorlog, een tijd van oorlog en vrede, van hoop en verdriet. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de menselijke conditie, aan de strijd om de overleving, aan de zoektocht naar betekenis en doel. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de toekomst, aan de mogelijkheden die er zijn, aan de uitdagingen die erop wachten. Het is een verhaal dat ons doet denken aan ons zelf, aan de keuzes die we maken, aan de verantwoordelijkheden die we hebben. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de wereld, aan de mensen die erin leven, aan de dingen die erin gebeuren. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de geschiedenis, aan de gebeurtenissen die ons hebben gevormd, aan de lessen die we eruit kunnen leren. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de toekomst, aan de dingen die we kunnen bereiken, aan de mensen die we kunnen ontmoeten. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de wereld, aan de mensen die erin leven, aan de dingen die erin gebeuren. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de geschiedenis, aan de gebeurtenissen die ons hebben gevormd, aan de lessen die we eruit kunnen leren. Het is een verhaal dat ons doet denken aan de toekomst, aan de dingen die we kunnen bereiken, aan de mensen die we kunnen ontmoeten.

publische Dienste nicht mang. in religiöser Anst.

[illegible]

Is what the Nazis were the forerunners of our groupthinkers? Between 1933 and 1945?
 "After studying his own brainwashing model, I concluded: Yes, most is wrong, but in the political, I agree that the idea of individualism being in Western culture is wrong-headed, for signs of self-contradiction everywhere. We began our research up the next year at the university that would give us some good old phrasal to students. Göttingen had already been 1940 before the war, so the phrase was, 'I'm not a Nazi, I'm a German'."

Hyperindividualism

Dertille Woudenberg zit op de grond, met haar hoofd in haar handen.

D66 voortrekker bij losnemen christelijke wortels

[illegible]

Segers: „Ongemakkelijke verhouding tussen D66 en christelijke partijen“

[illegible]

Wat is u niet van uw kop toegevoegd aan het feest?
Natuurlijk heb ik de dubbelrolle partijen (bouw- en aannemers) niet onopgemerkt aan de vooravond van mijn eed aan de gemeenteraad. De voorafging van de raadszitting, met name het optreden van de oppositie, heb ik niet over het hoofd gezien. Het is heel belangrijk dat de raadszitting een goede afsluiting heeft.

Wat is er nu de laatste ontwikkeling op de markt te bewonderen?

„Het is een beetje vreemd, maar de laatste tijd zijn er veel mensen die zeggen dat ze hun auto willen vervangen door een elektrische auto. Dat is natuurlijk een goede ontwikkeling, maar het is nog niet zo ver gekomen als we hopen. Het is nog maar een begin van de ontwikkeling van elektrische auto's. Het is nog maar een begin van de ontwikkeling van elektrische auto's. Het is nog maar een begin van de ontwikkeling van elektrische auto's.“

van de ingesloten niet-voetballende mensen, is het anderszels relevant. En dat is ook niet te overmen-
schelijken. Het is het, de meest vrijheid geven
en vrijheid verlenen. Het is het, de meest ge-
voel, maar politiek moet de de vrij-
heid van goddelijk en de vrijheid van con-
stant, niet voor deze mensen. Het is het, de meest
omgekeerd het verband van de ingesloten
van de mensheid die deze vrijheid mogelijk
maakt. Het is het, de meest en de meest
mogelijk geïntegreerd politiek, zodat, omgekeerd
en niet omgekeerd?

Reformatorisch dagblad
d.d. 23 april 2016

Inhoudelijke dossiers (op alfabetische volgorde)

In het navolgende vindt u -ten slotte- een opsomming van enkele voor het CIO in 2016 belangrijke inhoudelijke dossiers. Het is niet alles en het is niet volledig. Het geeft wel een beeld van de diversiteit van de activiteiten en inhoudelijke dossiers.

ANBI

Sinds 1 januari 2016 zijn de kerkelijke ANBI's gehouden te voldoen aan de digitale publicatieplicht. Dit betreft een aantal gegevens betreffende de financiën van de kerkelijke gemeenten en parochies. Tevens heeft de belastingdienst alle onderdelen van de kerkgenootschappen, zoals gemeenten, parochies en lokale kerken, nu zichtbaar gemaakt in het ANBI-register van de belastingdienst. Over deze omvangrijke aanpassing en de daarbij optredende praktische vragen is in de periode 2014 tot heden met regelmaat overlegd tussen CIO en de belastingdienst.

Het CIO is verantwoordelijk voor het toezicht en de verantwoording op de praktische uitvoering van deze regeling ingevolge een convenant uit 2007. In dit convenant is vastgelegd dat met behoud van de inrichtingsvrijheid van de kerkgenootschappen, de kerkgenootschappen die gebruik maken van deze regeling door een horizontaal toezichtsconvenant gecommitteerd zijn om zich aan de ANBI-voorwaarden te houden, dat het CIO erop toeziet dat de kerkgenootschappen ieder op hun eigen wijze verantwoorden dat ze aan de voorwaarden voldoen én dat het CIO hierover de contacten met de belastingdienst onderhoudt.

In het kader van dit convenant vindt enkele malen per jaar zgn. uitvoeringsoverleg plaats tussen de belastingdienst en een afvaardiging namens het CIO.

Naast de strategische overleggen over het convenant wordt er gesproken met de belastingdienst over de uitvoering van de controle op de ANBI-status. De heer mr J. Broekhuizen, secretaris van de commissie kerkelijke gebouwen en ook belast met het ANBI-dossier, heeft ten behoeve van de leden van het CIO ook enkele expertmeetings georganiseerd om de implementatie goed te laten verlopen.

In dit verband heeft het CIO ook een notitie "Goed bestuur en Toezicht" vastgesteld. Tot deze notitie behoort een matrix waarin de bij CIO aangesloten kerkgenootschappen kunnen aangeven hoe zij hun invulling geven aan de ANBI-voorwaarden binnen de kaders van de geldende wettelijke inrichtingsvrijheid ex art 2:2BW.

Inmiddels wordt er door CIO en de belastingdienst gesproken over een actualisering van de inhoud van het bestaande convenant. De verwachting is dat dit in het najaar van 2017 tot een bijgestelde tekst van het convenant zal kunnen leiden.

COA

Al in 2015 vonden de eerste gesprekken plaats tussen het CIO en het bestuur van het COA. Aanleiding hier toe was een brief van ds. Plaisier waarin enkele breed gedragen standpunten ten aanzien van immigratie, integratie en medemenselijkheid werden verwoord. Inmiddels werkt het CIO sinds medio 2016 in samenwerking met het Overlegorgaan Joden, Moslims Christenen (OJCM) in twee trajecten inhoudelijk samen met het COA:

Samen met een grote groep maatschappelijke organisaties wordt deelgenomen aan de Werkgroep Informatievoorziening Grondrechten waar in algemene zin het wonen op een COA locatie wordt benaderd vanuit het perspectief van veiligheid en vrijheid. In deze pilot wordt ingestoken op brede informatievoorziening aan de COA-bewoners om de veiligheid op de COA-locatie te vergroten en om te zorgen dat zij zich uiteindelijk goed geïnformeerd buiten de COA-locatie kunnen begeven. Per 1 november 2016 is het nieuwe beleid op basis van deze pilot ingezet op alle COA-locaties.

Voorts hebben we als CIO/OJCM in het derde kwartaal van 2016 een eigen pilot op twee COA-locaties (Azelo en Sweikhuizen) gestart. De kaders voor deze pilot hebben we als CIO/OJCM uitgedacht met het hoofdkantoor van COA en de locatiemanagers van de betreffende pilot-locaties. In het kader van het nieuwe beleid (zie 1) krijgen nieuwe bewoners na binnenkomst op de COA-locatie in de eerste week een verplichte voorlichting van het COA over het wonen op de COA-locatie en de leefregels. Vervolgens mogen vrijwilligers vanuit de lokale geloofsgemeenschappen een tweede bijeenkomst organiseren, waarbij in de vorm van een gesprek wordt ingestoken op de dilemma's van het leven in Nederland uitgaande van de culturele verschillen, beleving van vrijheid en samenleven met andersdenkenden. De insteek is om deze bijeenkomsten te begeleiden met minstens twee mensen van een diverse komaf: Joods-Islamitisch-Christelijk-Atheïstisch. In het voortraject is geprobeerd om deze pilot samen met de anti-discriminatievoorziening RADAR en het COC

te organiseren. Deze organisaties zijn om eigen overwegingen niet verdergegaan met de pilot.

Op de locatie in Sweikhuizen wordt deze pilot gecoördineerd door dhr. Vossen van de Dienst Kerk en Samenleving van het bisdom Roermond. Op de

locatie Azelo wordt de pilot gecoördineerd door dhr. Post Hospers van de PKN/OJCM.

De pilots hebben een doorlooptijd tot het tweede kwartaal van 2017 waarna zij zullen worden geëvalueerd.

E-herkenning

De overheid wil in toenemende mate digitaal communiceren met burgers. Voor natuurlijke personen gebruikt ze daarvoor het BSN en voor rechtspersonen het KvK-nummer. Kerkgenootschappen en de aan hen verbonden natuurlijke personen staan in verband met de bescherming van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, in lijn met het Handelsregisterbesluit 2008, niet op gemeentelijk/parochieel niveau ingeschreven in het handelsregister. Hierdoor is het KvK-nummer voor registratie geen optie. Een ander nummer, het zogenaamde RSIN nummer, is echter voorhanden en bruikbaar.

Een dergelijke route vraagt echter een systeemaanpassing. In 2016 zijn er stappen gezet in de juiste richting door een autorisatie van de Telecomautoriteit. Hierdoor zijn nu beleidsmatig de benodigde wijzigingen doorgevoerd om met RSIN

ook E-herkenning te mogen aanvragen. Nu moeten softwarematige aanpassingen worden gedaan door overheids- en marktpartijen om ook daadwerkelijk aanvragen mogelijk te maken. Dit is voor kerkgenootschappen van belang omdat ook bijvoorbeeld energiesubsidies, asbestverwijderingssubsidies, en vele andere zaken digitaal geregeld moeten worden tussen parochies en overheid.

In deze context is het CIO afhankelijk van een samenwerkingsverband tussen overheids- en marktpartijen: Logius, ministerie EZ, ministerie Financiën, ministerie Veiligheid en Justitie, KPN en andere partijen die werken met E-herkenning. Dit gedeelde eigenaarschap vormt een uitdaging bij het feitelijk realiseren van E-herkenning door kerkgenootschappen.

Geestelijke verzorging bij de overheid

Sinds jaar en dag faciliteert de overheid in de krijgsmacht en de penitentiaire instellingen het verlenen van geestelijke zorg door daartoe bevoegde ambtsdragers, die hun zending/mandaat hebben gekregen vanwege het kerkgenootschap waartoe zij behoren. In de zorg bestaat een vergelijkbare structuur. De overheid en de zorginstellingen respecteren hiermee het grondwettelijk recht van de vrijheid van godsdienst en levensbeschouwing en het fundamentele beginsel van de scheiding van kerk en staat. Naast de kerkgenootschappen worden op vergelijkbare wijze ook bijv. het Humanistisch Verbond en organisaties van moslims en hindoes gefaciliteerd. In genoemde instellingen werken thans enkele honderden geestelijke verzorgers, die worden gefinancierd door de instellingen waarvoor zij werkzaam zijn.

Deze geestelijke verzorgers beschikken over een zgn. Vrijplaats én ambtsgeheim d.w.z. dat zij niet verplicht kunnen worden datgene wat zij vertrouwelijk hebben gehoord mee te delen aan de leidinggevenden in de instelling waarvoor zij werkzaam zijn. Tevens hebben zij het recht erediensten of vergelijkbare (religieuze of levensbeschouwelijke) samenkomsten te beleggen en de sacramenten te bedienen of vergelijkbare religieuze rituelen uit te voeren. Voor de kerken etc. is de geestelijke zorg een zaak van principiële aard. Het CIO als belangenbehartiger van de kerken is nauw betrokken bij het beleid inzake van de geestelijke zorg.

Zending

Op verzoek van het Moderamen van het CIO wordt stilgestaan bij het gebruik en de betekenis van de belangrijke notie "zendende instantie". De overheid, in het bijzonder het ministerie van Veiligheid en Justitie en het ministerie van Defensie, heeft de taak de vrijheid van godsdienst van resp. de gevangenen en militairen, vorm te geven. Vanwege de scheiding van kerk (godsdienst) en staat kan zij deze geestelijke verzorging niet zelf voorzien, maar zij faciliteert deze in samenwerking met de belangrijkste godsdienstige en levensbeschouwelijke organisaties, die deze inhoudelijk vorm geven. Voor de protestantse kerken is CIO-J/ICJ de partner, voor de Rooms Katholieken de RKGv en voor de Joden de Joodse Zendende Instantie. De geheel eigen relatie van de kerken en de overheid wordt zichtbaar in het gegeven dat de geestelijke verzorgers als kerkelijke ambtsdragers tevens een status als ambtenaar hebben. De samenwerking van en binnen het CIO, CIO-J/ICJ, CIO-M de betrokken kerken en de geestelijke verzorgers kent een losse, niet-geformaliseerde structuur, en is derhalve aangewezen op een houding en cultuur van constructieve samenwerking, overleg en onderlinge openheid. De praktijk heeft sinds lang bewezen dat dit een goed werkbare structuur kan zijn.

Een geestelijk verzorger ontvangt zijn bevoegdheid, mandaat of "zending" van zijn kerk. Daarin verandert niets als hij of zij het werk niet doet in een kerkelijke gemeente, maar in een penitentiare instelling of bij de krijgsmacht. Om die principiële band tussen kerk en geestelijk verzorger tot uitdrukking te brengen is er derhalve om kerkordelijke en ook theologische redenen alles voor te zeggen de term 'zendende instantie' te reserveren voor de kerk.

De kerken hebben een blijvende verantwoordelijkheid voor deze uitgezonden ambtsdragers en de geestelijke verzorgers op hun beurt dienen zich te realiseren dat hun positie in de ambtelijke wereld van de penitentiare instellingen, ondanks hun ambtelijke status, een geheel eigene is. Zo beschikken geestelijke verzorgers over een zgn. vrijplaatsfunctie d.w.z. dat zij niet verplicht zijn om wat hen vertrouwelijk wordt meegedeeld door gedetineerden door te geven aan bestuurlijk verantwoordelijken.

Het is evident dat het in deze bijzondere structuur van vitaal belang is dat er goede contacten tussen de aangewezen kerkelijke instanties en de uitgezonden geestelijke verzorgers worden onderhouden. Hierover is in 2016 uitvoerig met elkaar van gedachten gewisseld.

Politie

Onder de titel Geestelijke ondersteuning zingeving politie werd in augustus 2016 in Den Haag een door de politie georganiseerde expertmeeting gehouden, waarvoor ook het CIO was uitgenodigd.

Voor wat betreft de betrokkenheid van het CIO was deze expertmeeting een vervolg op een eerder gesprek dat de voorzitter en secretaris van het CIO in april 2016 hebben gehad met een ambtelijke delegatie van de Nationale Politie. Gegeven de samenwerking van de kerkgenootschap-

pen en de overheid op het terrein van Geestelijke verzorging bij de krijgsmacht en justitie heeft het CIO zich als constructieve gesprekspartner willen opstellen bij de zoektocht van de Politie naar een passende uitwerking van het Akkoord Arbeidsvoorwaarden sector Politie 2005-2007.

In dit akkoord is afgesproken dat ieder korps voorziet in een professionele voorziening op het terrein van geestelijke verzorging. Tot op heden is deze Cao-afspraken nog niet ten uitvoer gebracht.

GVO/HVO

In voorgaande jaren is er door de Rijksoverheid subsidie beschikbaar gesteld voor alle denominaties (R.-K., protestants, Hindoe, Boeddhistisch, islamitisch en humanistisch) ten behoeve van Godsdienstige en Humanistische vorming in het openbaar onderwijs. Dit bedrag was niet meer voldoende en een jaarlijkse subsidie gaf ook onzekerheid. In 2013 is een bezuinigingsbrief voorgelegd en GVO/HVO zou verdwijnen. Het CIO steunde een tegenactie: er werd een motie ingediend en de hele Tweede Kamer (op de PVV na) stemde voor behoud van GVO/HVO. In 2016 is met politieke partijen gesproken over structurele bekostiging. De PvdA heeft, samen met het CDA en de ChristenUnie een initiatiefwetsvoorstel ingediend om te komen tot een structurele

bekostiging. Dit voorstel werd mede ondersteund door D66. Hierbij ging het om een vraag-gestuurde regeling: waar voldoende ouders het verzoek hebben ondertekend, komen middelen beschikbaar voor docenten. De Wet BIO geldt ook voor het GVO/HVO: er is een systeem van nascholing via een contract met hogescholen om gespecialiseerde docenten op te leiden.

Ook in dit dossier zijn allianties gesloten: het voorstel werd ondersteund door 20 maatschappelijke organisaties, o.a. alle onderwijsorganisaties en de Stichting PAX. De meerderheid van de Tweede Kamer stemde uiteindelijk in met het wetsvoorstel waarmee bekostiging op langere termijn is geborgd.

Internetconsultatie “Meer ruimte voor nieuwe scholen”

Het CIO heeft, middels een bijdrage daartoe van CIO-O, deelgenomen aan de internetconsultatie “Meer ruimte voor nieuwe scholen.”. Een bekend en erkend pijnpunt is de stichting van scholen met een specifieke pedagogisch-didactische inrichting van het onderwijs, zoals Dalton-, Jenaplan- en Montessorischolen. De intentie van het voorstel van het ministerie van Onderwijs is om deze scholen, die tot nu toe via een ‘omweg’ tot stand komen, zich op een andere manier te kunnen laten vestigen.

Gezien de gerapporteerde grote mogelijkheden om te komen tot schoolstichting onder de huidige formulering en interpretatie van art 23 Grondwet heeft het CIO gesteld moeite te hebben met het voorliggende voorstel. Dit mede omdat er een in 2011 geformuleerd minder vergaand alternatief is² dat tegemoet komt aan het bekende pijnpunt van scholen met een eigen pedagogisch-didactische inrichting van het onderwijs.

2 Huisman, P.W.A., Laemers, M.A.T.B., Mentink, D. & Zontjes, P.J.J. (2011), *Vrijheid van stichting*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.

Het CIO is van mening dat door de voorgestelde wijze van omgaan met het begrip richting, het begrip richting en daarmee het gehele duale stelsel wordt uitgehold. Zij volgt hierin een eerder advies van de Onderwijs Raad die stelt: in Hoofdstuk 5, aanbeveling 2 van haar Rapport (‘Artikel 23 Grondwet in maatschappelijk perspectief’): ‘In het algemeen brengt een ruimere interpretatie van het begrip richting in de Grondwet met zich mee dat het begrip in de Wetgeving geen bepalende rol meer speelt’.

In het voorstel is de ouderverklaring een centraal instrument. Dat er daarbij ernstige meetproblemen zijn is evident, zoals: de ouderverklaringen zijn tijden plaatsgebonden en mogelijke dubbeltellingen.

Voorts signaleert het CIO dat als gevolg van de veranderde opvatting in de voorgestelde wetswijziging van het begrip “richting” dreigt een dramatisch aantal scholen opgeheven te moeten worden die thans in een wijde omtrek de laatste van een richting (in de huidige betekenis van dit begrip) zijn.

SBF

Eind 2014 heeft CIO kenbaar gemaakt zich formeel terug te trekken uit de toenmalige Samenwerkende Branchorgansaties Filantropie (SBF). Om de inhoudelijke agenda niet te verstoren heeft hierover beperkte berichtgeving plaatsgevonden. In de eerste helft van 2015 is er een beweging ingezet om tot een platform SBF te komen. Hierbij is gezocht naar toegevoegde waarde van een platform SBF op langere termijn. 2016 was in dit verband een overgangsjaar.

De secretaris heeft, met mr. J. Broekhuizen, op 12 januari 2016 een overleg gehad met een ambtelijke delegatie van de ministeries van Veiligheid en

Justitie en Financiën over de werkwijze tijdens de transitiefase. In dit overleg is uitgesproken dat voor de kerkgenootschappen een passend traject wordt gezocht. Het traject van “Validatie, Transparantie en Algemeen Verbindend Verklaren” dat nu door de drie andere SBF-partners is ingezet, wordt niet door de kerkgenootschappen gevolgd.

De stichting SBF zal worden omgezet naar een overlegorgaan waarbinnen de vier oorspronkelijke partijen met elkaar samenwerken voor zover het past en onafhankelijk van elkaar optreden indien gewenst.

SILA

De Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie (hierna: “SILA”) is een faciliteit waarbij mensen die lid zijn van een kerkgenootschap een SILA-stip bij hun naam hebben, zodat mutaties in hun persoonsregistratie aan hun kerkgenootschap kunnen worden doorgegeven. Voor het verkrijgen van deze gegevens wordt door kerkgenootschappen betaald. In de Tweede Kamer ontstond desondanks het idee dat de kerken met deze voorziening bevoorrecht worden en dat in het kader van de scheiding kerkstaat daaraan een einde zou moeten komen.

In februari 2016 hebben de voorzitter en secretaris tezamen met de directeur SILA een overleg gehad

bij het ministerie van BZK over een aangekondigde motie van D66 in verband met de beëindiging van de doorgifte van de persoonsgegevens.

Het CIO heeft hierbij gepoogd aan de politiek een alternatief systeem voor te houden voor het huidige SILA. Hierbij werd gedacht aan een digitaal systeem voor het delen van persoonsgegevens, niet enkel ten behoeve van kerkgenootschappen, maar ten behoeve van diverse organisaties in het maatschappelijk middenveld. De secretaris heeft hierover ook met andere organisaties gesproken zoals NOC*NSF en NOV.

De Tweede Kamer had de minister van BZK gevraagd om een standpunt ten aanzien van de werkzaamheden van SILA hetgeen leidde tot een brief van 16 februari 2016 aan de Tweede Kamer. De Tweede Kamer heeft voorts zonder bespreking van de betreffende brief, op 21 februari de eerder aangekondigde motie aangenomen.

Vanuit het CIO is in eerste instantie ingezet op tot behoud van het SILA. Voorts is door het moderamen geconstateerd dat door de politieke besluitvorming de SILA niet langer een overheidsaangelegenheid is en daarmee de betrokkenheid van het CIO ook eindigde. SILA werd daarmee een zaak van de individuele lid-kerken en de Stichting zelf.

Bij de begrotingsvergadering van BZK is door mw. De Caluwé (Tweede Kamerlid WD) op 1 december 2016 uiteindelijk een motie ingediend om het maatschappelijk middenveld te betrekken bij MijnOverheid.nl.

Een dergelijk “opt-out”-systeem zou burgers kunnen ontzorgen en alle kerken en maatschappelijke organisaties kunnen helpen met hun ledensysteem. Hiermee werd het dossier ook weer een zaak van het CIO.

In december 2016 is voorts ook een internetconsultatie opengesteld die alle burgers in de gelegenheid stelt om hun reactie te geven op de het besluit dat is opgesteld naar aanleiding van de motie Koser Kaya die uitspreekt dat doorgifte van mutaties in de Basisregistratie Persoonsgegevens aan SILA zou moeten worden beëindigd. Leden van de diverse kerkgenootschappen hebben massaal deelgenomen aan deze consultatie. Het CIO heeft hieraan uiteindelijk alsnog een korte bijdrage geleverd.

UBO-register

Op 15 maart 2016 hebben de voorzitter en secretaris van het CIO in een gesprek op het ministerie van Financiën kennisgenomen van de eerste ideeën ten aanzien van de implementatie van deze Europese Richtlijn. In dit gesprek hebben de voorzitter en secretaris gedeeld hoe zij aankijken tegen de materie.

De zorg van het CIO is dat het vastleggen van de persoonsgegevens van natuurlijke personen verbonden aan een geloofsgemeenschap of kerkgenootschap leidt tot het vastleggen van een persoonsgegevens omtrent geloofsovertuiging. Volgens artikel 16 Wet bescherming persoonsgegevens dient dit te worden beschouwd als een ‘bijzonder persoonsgegeven’ van de betreffende natuurlijke persoon. Het verwerken van ‘bijzondere persoonsgegevens’ is standaard niet toegestaan, tenzij de Wet bescher-

ming persoonsgegevens het gebruik uitdrukkelijk toestaat.

Het principiële element verbonden aan deze discussie is gelegen in de bescherming van de vrijheid van godsdienst. In een wereld met internet, leidt een publicatieverplichting in Nederland, tot directe traceerbaarheid in andere landen. Volgens het CIO dient bij wetgeving en beleid in Nederland rekening gehouden te worden met de effecten van dat beleid in de context van globalisering en mogelijke consequenties voor mensen in de uitoefening van de vrijheid van godsdienst voor hun veiligheid in Nederland en daarbuiten. De gebeurtenissen rondom de Gülen-beweging en het effect daarvan voor de Turkse gemeenschap in Nederland is daarvan een recent voorbeeld.

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

Per januari 2016 vervult het CIO een rol als één van de drie steunpunten in het kader van de regeling ‘Gratis VOG’. Binnen het CIO is besloten deelname aan deze regeling mogelijk te maken voor leden van het CIO. Echter deelname wordt bemoeilijkt als gevolg van het gegeven dat de kerkgenootschappen niet via het digitale systeem van E-herkenning kunnen communiceren met de overheid. Vanwege deze praktische reden heeft het CIO met het ministerie van Veiligheid en Justitie een pilot afgesproken waarbij deelname aan de regeling in beginsel openstaat voor de Rooms Katholieke Kerk. De kerkorde-

lijke inrichting van de Rooms Katholieke Kerk past ook gegeven de capaciteit van de CIO-organisatie.

In 2016 zijn via deze regeling een kleine 2000 gratis VOG’s verstrekt aan vrijwilligers binnen de Rooms Katholieke Kerk. In 2017 hopen we dat we de regeling kunnen verbreden naar meerdere kerkgenootschappen.

Wetsvoorstel Azmani

In Nederland kennen we een evenwicht tussen vrijheid van godsdienst, scheiding van kerk en staat, en vrijheid en gelijkheid van religie en levensovertuiging vanuit het anti-discriminatiebeginsel. De balans tussen deze drie grondwaarden in de Nederlandse samenleving staat onder druk, als gevolg van terroristische dreiging die wordt verbonden aan de Islam enerzijds en de secularisatie van de samenleving en het anti-institutionalisme anderzijds. Als gevolg hiervan vindt er momenteel een opeenstapeling plaats van maatregelen die de facilitering van kerkgenootschappen ondermijnt, kostenverhogend werkt en de vrijheid van kerkgenootschappen om op basis van de eigen overtuiging te opereren steeds meer inperkt. In het Nederlandse parlement zoekt men naar een manier om de maatschappelijke onrust die deze ontwikkelingen met zich brengen te vertalen naar wetgeving en beleid.

Centrale vraag hierbij is op welke wijze de tot op heden gevonden balans tussen vrijheid van geloofsgemeenschappen enerzijds en antiterrorisme en openbare ordemaatregelen anderzijds gehandhaafd kunnen worden?

Eén van de in 2016 concreet voorliggende voorstellen is van het lid Azmani van de VVD en stelt voor om artikel 2:20 BW van toepassing te verklaren op kerkgenootschappen.

Het CIO heeft de heer Azmani laten weten van mening te zijn dat een dergelijke wettelijke aanpassing geen feitelijke bijdrage levert aan de veiligheid van de Nederlandse burgers, terwijl het wel leidt tot een mogelijke aantasting van overheidswege van de eigen positie van de kerkgenootschappen. Met het voorstel kunnen inhoudelijke afwegingen van kerkgenootschappen onderwerp van politiek maatschappelijk en juridisch debat. Het is niet ondenkbeeldig dat de toetsing van het handelen van kerken aan de openbare orde minder marginaal wordt. Dit is vanuit de vrijheid van overtuiging en inrichting van kerkgenootschappen een onwenselijke ontwikkeling, zonder dat de feitelijke veiligheid wordt vergroot. Eén en ander is nader uitgewerkt in een notitie.

Wetsvoorstel Zondagsrust

Minister Plasterk heeft – na driemaal hiertoe te zijn aangespoord door de Tweede Kamer – een wetsvoorstel gemaakt dat de wet op de Zondagsrust intrekt. Hij heeft het CIO expliciet uitgenodigd om een reactie te geven. Het CIO is uitgegaan van de realiteit dat intrekking een gegeven is, gezien de opdracht die Plasterk van de Tweede Kamer heeft gekregen. Wij hebben de inhoud beoordeeld en daarnaast enkele kanttekeningen geplaatst bij de beleving zondagsrust in het algemeen en de waarde van een rustdag in de plaats van een maatschappij met een 24uurs-economie. Deze kanttekeningen zijn mede gebaseerd op besluitvorming binnen het CIO begin deze eeuw.

Verschillende protestantse kerken en de SGP vonden deze reactie te mild, en verzetten zich tegen de intrekking van de Wet op de zondagsrust ten principale.

D66 heeft in aanvulling op het voorstel van de minister een verstrekkender voorstel ingediend.

